

Per quarta vegada consecutiva, i organitzada per l'Institut d'Estudis Eivissencs, el dia 23 de juny passat, es celebrà a Sant Josep la Festa de la Nit de Sant Joan, a la qual, com altres vegades, hi assistí una bona concurrència popular.

El President de l'Institut, Josep Mari, va obrir l'acte, i a continuació, amb unes paraules de Marià Villangómez, es va clausurar el Curs de Llengua Catalana, i els alumnes més distingits reberen uns llibres d'obsequi.

El Secretari del jurat del Premi de la Nit de Sant Joan 1974, Jordi H. Fernández, llegí l'Acta en la qual es declarava deserta la convocatòria, i s'adjudicaven, però, dos accèssits: el de l'Institut d'Estudis Eivissencs, al treball dels alumnes del C.O.U. de l'Institut Nacional, titulat Les quatre capelles eivissenques de devoció popular, i l'accèssit Gotarredona a les Escoles Nacionals de Sant Josep, pel treball Dites, fets i succeïts. Els propis

alumnes de l'Escola de Sant Josep llegiren una petita mostra del treball premiat.

Seguidament, Joan Castelló, conegut col·lector de les diverses manifestacions de la cultura popular, que ha publicat quatre volums de rondalles eivissenques i un llibre sobre la nostra gastronomia, entre altres obres, i edita anualment l'almanac El Pitiuso, va parlar llargament sobre els aspectes que coneix tant, indicant la necessitat d'emprendre una recollida de materials folklòrics, abans de la seua desaparició. També va remarcar que els eivissencs érem catalans, i que aquesta era la llengua que havíem d'escriure, igual com totes les persones que parlen un dialecte de qualsevol llengua es sotmeten a una norma d'ús general.

A continuació, Isidor Mari, membre de la Junta Directiva de l'Institut, va llegir, en nom de la dita Junta, les següents

Observacions sobre l'estat actual de la llengua i de la nostra cultura

9

Encara que resulti estrany, en un dia com avui, parlar de coses desagradables, és necessari que exposem, igual com vàrem fer l'any passat, els motius de preocupació que existeixen.

No tindria sentit que, havent-hi uns problemes urgents i vitals sense resoldre, els eivissencs els passàssim per alt i ens dedicàssim a divertir-nos. Al contrari, és absolutament imprescindible que siguem conscients de quina és la nostra situació, i que cada u carregui amb la seua part de responsabilitat. Davant una dificultat, el remei no és deixar-la córrer i quedar-se tan tranquils, sinó afrontar-la amb decisió. Si hem arribat a un estat crític de coses, és en gran part perquè no hem sabut actuar conjuntament amb prou energia per evitar-ho.

El principal problema que tenim plantejat, i que es manifesta de moltes maneres diferents, és

4 (176)

d'una importància màxima i decisiva: estan en perill Eivissa i Formentera. Estan en perill com a paisatge, i estan en perill com a manera de ser i de viure. I no penseu que sigui exagerat afirmar que la situació és desesperada.

Hi ha persones que trobaran una àmfora i no apreciaran el seu valor, pensant que és una gerra vella, i la vendran per quatre pessetes. Bé, doncs els eivissencs, inconscients de la importància de la nostra manera de ser, sense pensar-hi gaire, l'estam deixant perdre a canvi d'un benestar fals i fictici.

Alguns diran que no en té tanta, d'importància, que deixem de ser eivissencs. I sí que en té. I molta. ¿Us imaginau un món on tothom fos igual, pensàs i sentís igual, parlàs igual, on totes les coses fossin iguals? Seria terriblement pobra i avorrida, una humanitat així, no és ver?

Cada cultura, cada país, cada llengua, representen una manera diferent d'entendre el món i la vida. Aquesta és la riquesa que tenim els eivissencs, i aquesta és la riquesa que no podem vendre de mala manera.

Agafem com a mostra l'estat actual de la nostra llengua, ja que una llengua és precisament el sistema a través del qual es manifesta la manera de pensar i sentir de les persones.

Ja fa molts d'anys que la nostra llengua es troba en un estat miserable. No solament no és llengua oficial, al costat de les altres llengües que es parlen a l'Estat espanyol, sinó que tampoc s'ensenya a les escoles, i està clarament marginada dels mitjans d'informació i comunicació: de la ràdio, la televisió i la premsa. Ja fa molts d'anys que això és així, i en fa tants, que ja hi estam tots tan avesats, que trobam normal que sigui així. Estam resignats i acceptam que aquesta llengua que parlam serveixi cada dia per a més poques coses, i es faci malbé cada dia més, quan podria i hauria de ser una llengua com qualsevol altra que sigui respectada.

Aquesta despreocupació que hem sentit tant de temps els eivissencs per la nostra llengua no va tenir repercussions fortes mentre Eivissa va ser un racó ignorat de la terra, perquè a la nostra illa no hi vivien més que eivissencs, pràcticament.

Però amb l'afluència descontrolada i caòtica del turisme, les coses han canviat. Si el turisme hagués estat ben planificat, hauria servit perquè es posassin en contacte diverses cultures en un ambient de respecte mutu. D'aquesta manera, cada una d'aquestes cultures s'hauria enriquit amb el coneixement de les altres, i cap n'hauria estat perjudicada.

En canvi, la veritat és que el turisme ha servit perquè Eivissa i Formentera es trobassin amb una invasió incontenible de persones, molt més nombroses que la seua pròpia població. Hem hagut de veure, sense poder-hi fer res, com es destruïa el paisatge, i no s'hi ha posat remei més que ara, quan tot està consumat irreparablement, i les noves restriccions només afecten els quatre desgraciats que encara no havien edificat.

Hem vist, en definitiva, com en comptes d'haver-hi una relació normal entre cultures, amb un enriquiment recíproc, els eivissencs hem passat a

Els dos llibres guanyadors del «Premi de la Nit de Sant Joan» 1973, publicats recentment per l'Institut d'Estudis Eivissencs.

El jurat del «Premi de la Nit de Sant Joan» 1974, que fou declarat desert, constituït per Rosa Vallès, Josep Planells i Bonet, Joan Calvera Vehí, Eduard Mira i Jordi H. Fernández, Secretari, reunit a Eivissa el dia 28 de maig.

ser hotelers o petits negociants en relació amb els turistes, i a voltes de forma servil. I, sobretot, hem vist arribar una massa d'immigrants peninsulars, que han carregat amb la feina més baixa i pesada, sovent els han explotat de mala manera, han hagut de viure en condicions infrahumanes i marginats dels altres grups residents a Eivissa.

En resum: hi ha hagut una superposició servil de pobles, i no una relació entre iguals. I els eivissencs, que no teníem consciència del valor de la nostra llengua, i de la nostra cultura en general,

hem seguit a voltes el camí més fàcil i més culpable: deixar de ser eivissencs. Tal com estan les coses, i podeu estar segurs que no és cap exageració, no hi ha més que dues sortides: o els eivissencs empenem una defensa sistemàtica de la nostra llengua i la nostra cultura, o d'aquí a un temps no gaire llarg, no existirà. No hi ha més alternativa que aquesta: o arribam a una situació cultural normal, o la nostra cultura desapareix.

¿I què es pot fer per arribar a una situació normal? Molt senzill: bastaria que les escoles d'Eivissa i Formentera fossin bilingües. Això facilitaria moltíssim, per altra banda, la integració dels immigrants.

Bastaria que l'Església d'Eivissa entengués d'una vegada que la llengua litúrgica recomanada pel Concili Vaticà II és la llengua del poble i no l'oficial.

Bastaria que la ràdio i la premsa contribuïssin a evitar-ho.

Bastaria, en poques paraules, que tots fóssim conscients de la importància que té evitar que una cultura, que una llengua, que una manera de viure siguin exterminades; no directament, en aparença, perquè no les mata ningú; però sí indirectament, perquè es deixen morir, i no es fa allò que s'hauria de fer per salvar-les. L'Institut d'Estudis Eivissencs mateix admet que hagués pogut fer més en aquest camp, i es proposa fermament fer tot allò que pugui d'ara endavant.

Que aquesta nit no ens faci oblidar la gran responsabilitat que tenim com eivissencs, i que amb el foc de sant Joan s'encengui la nostra força i es cremi la nostra indiferència.

COMISSIÓ EXECUTIVA DE L'INSTITUT D'ESTUDIS EIVISSENS

Sant Josep, 23 de juny de 1974.

AGRAÏMENT A LA FAMÍLIA MARÍ TUR

Finalment, l'Institut d'Estudis Eivissencs va agrair a la família Marí Tur, amb l'entrega d'una placa commemorativa, la cessió desinteressada del pati de la seua casa, on s'ha celebrat aquesta festa popular de la Nit de Sant Joan durant quatre anys seguits. Després de convocar-se el Premi de la Nit de Sant Joan 1975, la vetllada va acabar amb l'encesa d'un fogueró.

EN LA MORT D'ANTONI RIBAS

Quan apareixia el n.º 4 de la nostra revista, amb una extensa entrevista del nostre col·laborador Marià Planells amb Antoni Marí Ribas, aquest trobava la mort, després d'una greu malaltia, a l'Ambulatori de la Seguretat Social d'Eivissa. Potser aquesta fou l'última entrevista amb el nostre entranyable Toni Portmany, que ell ja no tingué ocasió de veure publicada. Antoni Marí Ribas exercí en vida un mestratge artístic que transcendí amplament els límits casolans. Fou un dibuixant excel·lent, d'una personalitat artística i humana ben definida, dotat d'un pols vigorós i càlid, que amb la tinta xinesa i la humil estella de canya reproduí infatigablement i amb una fidelitat gens pretensiosa la vida que l'envoltava i que ell feia seua. La producció d'Antoni Marí Ribas és, en definitiva, d'una relevància excepcional, difícil de copsar en una nota d'urgència.

CENTENARI DE NARCÍS PUGET

També per aquests dies de l'aparició del present número d'EIVISSA commemoram el centenari del naixement de Narcís Puget, el gran pintor impressionista eivissenc, pare de tot un estol d'artistes insulars —entre ells el malaurat Marí Ribas— que han aportat, des del seu exemple, importants exercicis plàstics amb esperit inquiet i renovador. Narcís Puget fou creador d'un impressionisme a la seua mesura humana i geogràfica que li confereix una personalitat original, gairebé al marge dels mestres del seu temps. Un palpit intens i delicat recorre les seues teles, riquíssimes de color, d'ambients rutilants i a la vegada íntims, resoltes amb saviesa i emoció.